

2010-2

kutsehariduse

UUDISKIRI

**Tööjõu-
vajadus**
2010–2020

Ettevõtte
efektiivsus
peitub
töötajate
tarkuses

**Naine
saega
metsa?**
Miks mitte!

Sepaamet
kosutab hinge

Metallitöös
asendab
haamrit arvuti

KUTSE –
Kutseõpe Uuesti,
Toetus Sinu Eduks!

Parem sidusus

haridus- ja töömaailma vahel

aitab kriisist välja tulla

Kersti Raudsepp

SA Innove kutsehariduse seirekeskuse juhataja

Majanduskriis on tugevalt mõjutanud tööturгу ja majandust üle kogu maailma. Vaatamata märkidele, et maailmamajandus on kriisist toibumas, on siiski tõenäoline, et tasapisi taastudes jõuab tööhõive Euroopas kriisieelsele tasemele alles 10 aasta pärast.

Aprillis esitles Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus CEDEFOP uuringut Euroopa töõjõuvajaduste kohta aastatel 2010–2020, kus püütakse hinnata majanduskriisi mõju lähitulevikule.

Tööhõive tulevikumustrid peegeldavad

Aastatel 2010–2020

- Kutseharidusega töötajad moodustavad üle 50% töõjõust
- Luuakse umbes 7 miljonit uut töõkohta
- Asendusvajadus pensionilemineku jm põhjustel on 73 miljonit töõtajat
- Majanduskriisi tõttu jääb loomata umbes 10 miljonit töõkohta
- Madala kvalifikatsiooniga töõjõu osakaal väheneb 20%-lt 15%-le

nii nõudluse kui ka pakkumise poolt. Järjest rohkem nõutakse kõrg- ja kesktaseme kvalifikatsiooni seal, kus traditsiooniliselt on hakkama saadud madalama kvalifikatsiooniga. Seetõttu väheneb tööhõives madala formaalse haridustasemega inimeste arv. Praegu on madala kvalifikatsiooniga töõkohtade osakaal viiendik töõturust, 2020. aastaks väheneb see 15%-le. Kõrgharidust nõudvate töõkohtade osa suureneb 34%-ni, kutseharidusega töõtajad moodustavad aga perioodil 2010–2020 üle poole kogu Euroopa töõjõust.

Üldiselt on kasvava nõudluse trendi kooskõlas kasvava pakkumise trendiga. Samas ei jää paljudel töõkohtadel vajatavate oskuste profiil samaks. Ülioluline on mõista, kuidas muutuvad nõutavad oskused mitte ainult formaalhariduse, vaid ka spetsiifiliste oskuste ja pädevuste mõistes. Et üksikisik oleks töõturul võimalikult konkurentsivõimeline, peaks tal olema põhjalik üldoskuste pakett koos töõks vajalike algoskustega, mida järgneva elu jooksul pidevalt täiendada tuleb.

Riikidel on hädavajalik teha investeringuid töõturainfo kättesaadavuse ja meetoodika parandamiseks, et Euroopa oleks parimate praktikate eeskujuks üle kogu maailma. Sellist infot vajavad mitte ainult poliitikategijad, vaid ka inimesed, kes valivad oma haridus- ja karjääriteed, hariduse andjad, kutsenõustajad ja ka ettevõtted, kes investeerivad haridusse ja koolitusse. Kõik need osapooled peaksid tegema tarku ja läbimõeldud otsuseid.

Uuringu andmetel jääb kriisi mõjul perioodil 2010–2020 loomata umbes 10 miljonit töõkohta. Baasstsenaariumis, mis eeldab tagasihoidlikku taastumist, nähakse ette, et 2020. aastal on tööhõive küll tõenäoliselt suurem kui 2010. aastal, kuid ei saavuta veel 2008. aasta tippaset.

Järgmise kümne aasta jooksul luuakse umbes 7 miljonit uut töõkohta. Sealjuures on oluline ka töõtajate asendamine, sest inimesed lahkuvad töõkohalt pensionilemineku tõttu või mõnel muul põhjusel. Asendusvajadus on kõikidel ametialadel suur (isegi sektorites, kus töõkohtade üldarv väheneb), kokku tuleb täita 73 miljonit töõkohta. Seega on järgmise 10 aasta jooksul oodata 80 miljoni töõkoha avanemist.

Ettevõtte efektiivsus peitub töötajate tarkuses

Ilmar Metsma

Cubical OÜ juhatuse liige

11.–12. maini peeti Paines Eesti esimene kutsehariduskeskuse õpilaste logistika kutsevõistlus

Noorte jaoks on oluline omavahel mõõtu võtta ja selline mõõduvõtmine tõstab vaieldamatult ka eriala mainet. Sama oluline on aga selline võistlus ka laundusega tegelevate ettevõtjate ning laotehnoloogia tarnijate jaoks. Logistikavaldkonna ettevõtetes ollakse väga huvitatud sellest, et selles sektoris töötama hakkav inimene oleks tark, teaks täpselt, mida ta teeb ja kui ei tea, siis julgeks küsida. Kui koolist on tugev põhi olemas, hoiab see tööandja kulusid kokku, kuna siis ei pea enam kulutama aega ja vaeva töötajate õpetamiseks või ümberõpetamiseks.

Täna ei sobi enam kaubakäsitlejaks inimene, kelle ainus oskus ja kvaliteet seisneb selles, et ta on tööl alati kaine. Tulevane logistik peab teadma, kuidas kaupa aluse peale laotakse, kuidas kaalutakse, kuidas käib taara arvestus ja pakkimine. Kui inimene töötab, aga oma töö mõttest aru ei saa, ei jõua kaup pärale või jõuab näiteks purunenuna. Kvalifikatsioon tähendab arusaamist sellest, kuidas toimivad laoprotsessid ja miks need just nii toimivad. Ettevõtjal pole küll vaja üle kvalifitseeritud

tööjõudu, aga kindlasti mitte ka alakvalifitseeritud töötajaid.

Kuivõrd kutsehariduskeskuste tasemed on paratamatult erinevad, ühtlustab erialane kutsevõistlus pikemas perspektiivis ametikoolide tasemeid, sest võrdluses selgub, kus on ühe või teise kooli tugevused, kus nõrkused. Kutseoskuste ühtlane tase annab ühelt poolt kindlustunde töötajatele ja teiselt poolt tööandjale. Tööandja võib kindel olla selles, mida tulevane töötaja oskab.

Targad mehed taskus on ettevõtjale hindamatuteks abilisteks. Kui ühe või teise ettevõtte laos valitseb täielik segadus või on kavas sinna valida vale tehnoloogia (nt riiulisüsteem), kuid uus töötaja oskab nõrgad kohad kätte näidata, toob ta sellega suurt kasu. Töötajate tarkuses on peidus ettevõtte efektiivsus.

FOTOD: Tiina Kroll

Mis on logistika?

Logistika on kaupade teisaldamise ala, aga mitte ainult. Näiteks militaarlogistika transpordib inimesi ja sõjatehnikat, lisaks on logistika alaliikideks tollilogistika, veendus jpm. Logistika on muuhulgas ka see, missuguseid trajektore pidi ma ühe või teise eesmärgi saavutamiseks liigun, kas need teekonnad on ratsionaalsed või juhuslikku laadi. Toidupoes kaupu ostes olen kaubakäsitleja, kui tassini ostud autosse, siis proovin kätt veenduse alal ja logistik olen siis, kui kodus toiduaineid külmkapi erinevatele riiulitele ära mahutan.

Naine saega

metsa? Miks mitte!

Liis Kängsepp

SA Innove suhtekorraldaja

Aprilli lõpus Maamessile saevõistlust vaatama tulnud inimestel vajuvad suud lahti. Teadaolevalt esimest korda haarab üks tüdruk võistlusel mootorsae ja katsub koos täiskasvanud meestega rammu.

Maamessi võistlusel elavad Luua Metsanduskooli õpilasele, 18-aastasele Kreedera Arule kaasa nii pealtvaatajad kui ka teised võistlejad, kuid Kreedera on kindel, et tulevikus pole kaasvõistlejad teda nähes enam sugugi nii rõõmsad.

„Varsti nad enam mulle ei plaksuta,“ kuulutab Kreedera rahulolevalt, „teen veel trenni ja hakkan neile varsti kõva konkurentsi pakkuma.“

Kreedera sõnad pole niisama loba – vaid nädal pärast Maamessi jõuab tüdruk Luua Metsanduskoolis toimuvatel metsandusala kutsevõistlustel esikümnesse. Mitmed poisid jäävad talle juba alla.

„Ma ei läinud sinna niisama lolli mängima,“ on Eesti esimene naissoost saesportlane Kreedera tagantjäregi tulemusega rahul. „See on minu jaoks sport, võistlus. Varem tegin kergejõustikku, nüüd treenin saega.“

Kreedera on eriline mitmes mõttes. Lisaks sellele, et ta on üks vähestest naistest, kes vabatahtlikult sae kätte võtavad, on ta üks neist noortest, kelle pärast põhikooli lõpetamist on kindlalt teadnud – nende valik on kutseharidus.

„Ma pole kunagi olnud selline tüdruk, keda huvitavad geelküüned ja iluteenused – ma olen maatüdruk, mulle meeldib füüsiline koormus,“ räägib Kreedera, „päras ametikooli lõpetamist plaanengi minna edasi õppima kehakultuuri.“

Rääkides tundub Kreedera tasakaalukas ja rahulik noor inimene. Ta teab, mis talle meeldib ja kuhu ta jõuda tahab, alles samas kahe jalaga maas. Täna õpib ta Luua Metsanduskoolis haljastust ja käib saetrennis, kuigi kaks aastat tagasi oli ta

täiesti kindel, et tema tee viib põhikooli lõpetades hoopis Kuressaare Ametikooli. Õppima autoremondilukksepa.

„Ma olen poiste perekonnas üles kasvanud, võib-olla sellepärast meeldivad mulle sellised natuke imelikud asjad,“ räägib nelja venna öde naerdes, „emale see autoremondi mõte eriti ei meeldinud, ütles, et meil niigi neli poissi majas, õpi parem mingi normaalne amet ja kui ilma autodeta ei saa, võid pärast seda juurde õppida.“

Kreedera otsustaski autoremondilukksepa asemel hoopis haljastuse kasuks ning pole oma otsust kordagi kahetsenud – Luualt saab ta keskhariduse ja kindla eriala, mis teda kunagi hätta ei jäta ja leiva lauale toob.

„Mul oli ainult üks sõbranna, kes ei saanud aru, miks ma ei taha keskkooli minna,“ tunnistab Kreedera, „aga ma seletasin talle väga rahulikult, et kutsekool on hoopis parem valik ja annab tulevikuks palju suuremad võimalused. Ta sai aru, et minu jaoks oli ametikooli õige otsus. Kui sul keskharidusega koos on juba mingi eriala ka selge, leiad sa iga kell tööd!“

Nõnda ärgitabki Kreedera noori naisi nii otsustama ametikooli kasuks kui ka katsetama saesporti, kus loeb täpsus ja kiirus ning pidev mõtetöö. Tuleb mõista, kuidas laasida paremini ja kiiremini; tuleb pidevalt jälgida, et endale mootorsaega viga ei teeks.

„Saagides pead aru saama, miks sa midagi teed,“ selgitab Kreedera. „Kuigi kui ma emale ütlesin, et käin saetrennis, oli kõvasti seletamist, et see ei tähenda nüüd kohe metsameheks saamist,“ naerab Kreedera rõõmsalt.

FOTOD: Aldo Luud "Õhtuleht"

Kreedera Arula: ametikool annab suure eelise

Soovitan kõigil põhikoolilõpetajatel iseendasse vaadata – kui sa tead, mida tahad tulevikus teha, siis mine kindlasti kutsekooli! Sa saad sealt keskhariduse ja lisaks saad õppida mingit eriala, mis sind ennast huvitab. Kui saad sealt läbi, leiad iga kell endale tööd. Kutsekool on tavakoolist tunduvalt etem ja võimalusi, milliste erialade vahel valida, on väga palju!

Ema polnud ainus, kes Kreedera valikut esialgu ei mõistnud. „Sa oled ju naine! Mine õpi juuksuriks,“ soovitasid tüdruku vennad. Ent Kreederat sellised kommentaarid ei heidutanud ning täna on ta esimene eestlanna, kes osaleb Luxembourgis rahvusvahelistel metsandusvõistlustel.

„See oli väga suur üllatus, et saan Luxembourgis sõita,“ on Kreedera elevil – talle on see esimene kord välismaale sõita. Kui välja arvata, et teise klassi õpilaseks käis ta ammu-ammu korra Lätis. „Kindlasti ma annan endast parima!“

Sepaamet

kosutab hinge

Maie Üürike

Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskooli direktori asetäitja

Sepaamet toob leiva lauale ja kosutab hinge.

Kuigi tööstuslik metalli töötlemine on hõivanud varem seppadele kuulunud töövaldkonna, ei ole sepistamine veel välja surnud. Sepatöö nišiks on käsitöö, mida suurtööstused ei tee. Sepad teevad tänapäeval peamiselt suveniire, sepis-kunsti, ehituses vajaminevaid raud-detaile jms. Sepa käe all valmivad erinevatest metallidest sepistatud käsitöö- ja tarbeesemed.

Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskoolis saab sepakunsti õppida tunnustatud sepa, kutseõpetaja Gunnar Varesse käe all, kes on alates 2002. aastast Eesti Seppade Ühenduse esimees.

Sepana töötav õpetaja **Gunnar Vares**:

„Nendele, kelle jaoks sepis seostub ainult surnuaia piiretega, võiks öelda, et sepist ei tuleks siduda ainult mineviku ja ajalooaga, vaid seda saab ka moodsas linnapildis ja arhitektuuris kasutada. Sepis paneb külma metalli elama ja annab talle inimlikkust ja soojust ning sobib seetõttu moodsasse

linnapilti suurepäraselt. Sepist võiks isegi rohkem kasutada.

Tol ajal, kui mina alustasin, ametikoolis sepaks õppida ei saanud, nii et mina õppisin meistri käe all “päris” tööd tehes, kus tuli kohe oma palk välja teenida. Eks mõni asi läks ikka prügikasti ka.

Nüüd olen juba üle kümne aasta sepana töötanud, teen põhiliselt tellimustöid. Tellijateks on nii eraisikud kui ka firmad. Tööpuudust ei ole, isegi masu ei ole puudutanud. Võtsin hiljuti rendile vana sepi-koja Pärnus. Kuna seal on ka pood, siis võimalused avaruvad – saab tööd teha ja seda ka laiemale publikule tutvustada.

Tore amet on. Püstitrikkaks ei tee, aga annab palju hingele ja vabaduse teha, mida ja millal tahan.“

FOTOD: **Gunnar Vares**

Seppi tuntakse kui ühe vanima käsitöökuse alahoidjaid. Sepp on käsitöeline, kes töötleb (sepistab) rauda sepikojas, kus on alasi, ääs ja muud vajalikud töövahendid. Kuni 20 saj. alguseni oli sepa amet Eestis üsna levinud. Tehti isegi aurukatlaid ja viljapeksumasinaid. Sepikodades valmistati talu majapidamise vajaminevad tööriistad. Tehti ka relvi ja ehteid. Sepale on folklooris ja mütoloogias omistatud üleloomulikke võimeid. Sepas nähti nõiaga sarnanevat inimest.

Metallitöös asendab haamrit arvuti

Karin Ruus

Hanza Tarkon ASi personalijuht

FOTO: Anu Ulp

Metallitöö on küll väga vana ja traditsiooniline tööstusharu, kuid ettekujuvus sellest pärineb meil tihti nõukogude ajast, kus sirbi ja vasaraga vanemad, määratud riiega mehed olid tööstustöötajate esindajatena uhkelt plakatitel.

See pilt ei pea enam üldse paika. Just viimastel aastakümnetel on metallitööstuses toimunud tohutult kiire areng. Täiustunud on masinad, kasvanud on tootmismahud ning seetõttu on suurenenud ka vajadus kvalifitseeritud töötajate järele, kes teaksid ja oskaksid arvutijuhtimisega pinkidel töötada, tunneksid masinaid, oskaksid lugeda jooniseid ja muud tehnilist dokumentatsiooni, tunneksid materjale ja nende omadusi, lisaseadmete tööpõhimõtteid ning oskaksid neid kasutada, juhtida ja hooldada. Lisaks kõigele sellele peab ta oma töövaldkonda ka armastama.

AS-il Hanza Tarkon on väga tihe koostöö kutsekoolide, eriti Tartu Kutsehariduskeskuse ja Võrumaa Kutsehariduskeskusega. Mõlemad koolid annavad metallitöölisele ja mehhatroonikutele tänapäevase vajaliku ettevalmistuse.

Tootmisettevõtte jaoks on metallitööd hästi tundev töötaja kõrges hinnas.

Metallitööst tõsiselt huvitatud õppijaid on praktika käigus kerge ära tunda ja sageli teeb ettevõtte neile ettepaneku pärast lõpetamist samas ettevõttes tööle asuda.

AS Hanza Tarkon on üks suuremaid tööstusettevõtteid Lõuna Eestis. Oleme peenmehaanika, elektroonika ja aparaadiehituslikke koostetoid tegev allhanketöödele spetsialiseerunud ettevõtte ja meie tehased asuvad nii Eestis, Rootsis kui Poolas. Meie klientideks on rahvusvaheliselt tuntud ettevõtted Ericsson, TA, ABB, Carrier, jt.

KUTSE –

Kutseõpe Uuesti, Toetus Sinu Eduks!

KUTSE on Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt elluviidav ja Euroopa Sotsiaalfondi poolt rahastatav kutsehariduses õpingud katkestanute jätkuõppe programm.

Programmi eesmärk on luua kutseõpingud katkestanutele kutseõppeasutustes ja rakenduskõrgkoolides õppekohad oma haridustee lõpetamiseks.

Programm kestab 1. jaanuarist 2010 kuni 31. detsembrini 2013 ning programmi eelarve on 30 miljonit krooni (85% Euroopa Sotsiaalfondi toetus ja 15% riiklik struktuuritoetus).

Programmi raames saavad õpinguid jätkata need, kes ajavahemikus 01.01.2003 kuni 01.09.2009 katkestasid kutseõpingud kutseõppeasutustes või rakenduskõrgkoolides.

Õppima võib asuda samas õppeasutuses või mõnes teises õppeasutuses sama või mõne muu õppekava järgi.

Programmi alusel saab õpinguid jätkata, kui eelnevalt või VÕTA (varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamine) põhimõtteid arvestades on täidetud vähemalt 50% õppekava mahust, millele soovitakse õpinguid jätkata.

Praeguseks on programmi toetusel juba 400 varem kutseõpingud katkestanud oma õpingud lõpetanud.

Täiendav informatsioon programmi kohta www.hm.ee/kutse.

Kool on läbi!?
Mis edasi?
www.kutseharidus.eu

Tule ametikooli
ja pane oma anne särama!

Getter Jaani
rütsep-stilisti eriala õpilane

INNOVE
Haridus- ja Teadusministeerium

Kui soovid suvel uusi teadmisi omandada, siis mitmed õppeasutused pakuvad ka sellel aastaajal erinevaid kursusi ja koolitusi.

Suvekoolide ja -kursuste kohta leiad teavet aadressil www.rajaleidja.ee/suvekool

rajaleidja.ee